

Text Mária Halajová

ANTI-MÜLLEROV HORMÓN

V ľudskom tele brázdí a úraduje množstvo hormónov, ktoré ovplyvňujú naše zdravie, celkový stav a život. Jedným z takých zaujímavých a zároveň nenápadných hormónov je aj takzvaný Anti-Müllerov hormón (AMH), ktorý sa nachádza v tele ženy až do menopauzy. Aká je jeho úloha?

S dospievaním ruka v ruke

AMH nie je žiadnou novinkou. Medicína ho pozná už niekoľko desiatok rokov. Gynekológom po celom svete pomáha pri riešení najčastejších problémov. Zaujímavosťou tohto málo spomínaného hormónu je, že patrí medzi výlučne ženské zložky, avšak určité množstvá AMH boli objavené dokonca aj u chlapcov. U nich sa však AMH produkuje len do puberty, potom sa postupne jeho produkcia znižuje a vytráca. Celkom naopak to ale funguje u žien.

V tele dievčat sa začína hormón AMH tvoriť až v puberte a to priamo vo vaječníkoch. Odtiaľ putuje do celého tela a je tak významným nosičom informácií a regulátorom plodnosti. „Jednoducho povedané, Anti Müllerov hormón zabezpečuje to, že folikuly nedozrievajú naraz vo veľkom množstve a zásoby vajíčok sa v tele žien nevyčerpávajú predčasne,“ upresňuje úlohu nenápadného biologického informátora MUDr. Peter Harbulák, PhD., vyhľadávajú odborník na liečbu neplodnosti.

Nenáročný odber

Vyšetrenie hladiny hormónu AMH v krvi nezávisí odo dňa menštruačného cyklu a ani od užívania hormonálnych liekov. Aj to je dôvod, prečo sa toto jednoduché vyšetrenie rýchlo ujalo a využíva dodnes. „Môže sa vykonať prakticky kedykoľvek. Odber trvá iba chvíľu a môže ho urobiť aj gynekológ primárneho kontaktu vo svojej obvodnej ambulancii. Týmto jednoduchým testom dokážeme odsledovať „folikulárnu“ rezervu,“ pokračuje MUDr. Harbulák.

Situácie, kedy sa zide

Sledovanie AMH sa osvedčilo najmä v dvoch prípadoch – ak je potrebné monitorovať veľmi časté ochorenie polycystických ovárií (PCO) – ochorenie ktoré značí poruchu hormonálnej regulácie u žien. Ale tiež aj vtedy, ak je potrebné sledovať spomínané „folikulárne“ rezervy. Stáva sa tak predovšetkým pred IVF „in vitro fer-

tilisation“ čiže pred mimotelovým oplodnením. „Je dokázané, že ženy s vyššou koncentráciou AMH majú vyššiu šancu po stimulácii otehotnieť. Vtedy takýto jednoduchý odber dokáže veľa napomôcť a napovedať“, potvrdzuje špecialista aj na základe vlastnej praxe.

Šetrí telo a čas

Podľa MUDr. Petra Harbuláka, PhD. je potrebné pri odberoch AMH rozlišovať do akej skupiny žena patrí. Pretože iné hodnoty sa posudzujú u žien vo veku od 25 do 29 rokov a iné zase u žien po tridsiatke. V každom prípade však platí, že ak sa ukáže, že hodnota AMH značí nízku ovariálnu rezervu, reprodukčná schopnosť ženy je ohrozená, funkčnosť vaječníkov jednoznačne klesá. Ak pár zvažuje potomstvo, býva mu v takýchto prípadoch odporúčaná návšteva špecializovaného centra pre asistovanú reprodukciu. Čas tu zohráva veľmi dôležitú úlohu.

Ak však odbory AMH preukážu že ovariálna rezerva je normálna, ale napriek tomu sa páru nedarí spontánne počať, naznačuje to tomu, žeby bolo dobré preskúmať mužský spermogram a odporúčané je aj vyšetrenie u mužského urológa (andrológa). Až keď sa preukáže, že tieto vyšetrenia sú u muža v poriadku, až potom sa odporúča pristúpiť k náročnejším vyšetreniam, ktoré skúmajú priechodnosť ženských orgánov.

Ovariálna rezerva „po lopate“

Tento pojem sa spomína v gynekológii veľmi často. No málokto naozaj tuší, čo všetko za ním je. Každá žena sa narodí s určitým počtom vajíčok, ktorý v priebehu života klesá. Pokles plodnosti je spôsobený „starnutím“ vaječníkov. OVARIÁLNA REZERVA začína u žien klesať po 25. roku života, ešte výraznejšie sa znižuje po 30. roku. Preto sa toľko apeluje na vek žien a práve na tieto čísla. Naše telo však pozná aj iné zaujímavé čísla a tie by mohli zaujímať najmä tie ženy, ktoré si nedokážu odoprieť cigaretku.

„Už po pôrode sa vo vaječníkoch dievčatka nachádza okolo 1 milióna vajíčok, z ktorého do obdobia puberty ostane asi 300 000. Počas reprodukčného veku sa pri ovulácii uvoľní približne 300 vajíčok. Ostatné vajíčka zaniknú. Proces úbytku vajíčok je u každej ženy určený a neovplyvňuje ho užívanie antikoncepcie, liečba neplodnosti ani počet pôrodov“, ubezpečuje MUDr. Peter Harbulák PhD.. Avšak, pre spomínané fajčiarky má jednu zásadnú a zlú správu: „Je dokázané, že zánik vajíčok ako aj nástup menopauzy urýchľuje práve fajčenie.“

Menopauza pred tridsiatkou? Áno, aj to je možné

AMH sa nachádza v tele žien až do menopauzy. Po ukončení menštruačného cyklu a dokončení svojej dôležitej úlohy sa z tela navždy vytráca. Ak sú namerané hodnoty AMH u mladšej ženy kritické, značí to nástup predčasnej menopauzy.

O menštruáciu neprichádzajú len ženy okolo štyridsiatky, v prechode sa ocitávajú aj ženy vo veku okolo dvadsať rokov. Za predčasné vyradenie vaječníkov z funkčnosti môže v mnohých prípadoch toľko spomínaný nevhodný životný štýl a výrazný pokles telesnej hmotnosti, ktorý nepodporuje tvorbu mnohých dôležitých hormónov. (Tieň modeliek súčasnej doby – aj tak sa tomuto ochoreniu hovorí v určitých kuloároch.) Kondíciu vaječníkov však ovplyvňujú aj rôzne ochorenia, gynekologické ťažkosti či dedičné predispozície. Ak má žena v krvi dostatok hodnôt AMH, je to dobrý signál pre prípad, žeby mala v pláne v blízkej dobe otehotnieť. Pokiaľ ho však v tej krvi brázdí máličko a menopauza by ešte vzhľadom na vek nastať nemala, je to istý signál, že s našimi vaječníkmi niečo nie je v poriadku a treba vyhľadať odbornú pomoc.